

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

ДО ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНІСНОГО ПІДХОДУ

Лю Сянь

Університет Ушинського, Україна-Китай

Методична підготовка є найбільш суттєвою складовою фахової підготовки майбутніх учителів. В сучасній парадигмі компетентнісного підходу методична підготовка представлена низкою компетенцій, що відбивають володіння студентами як загальними педагогічними методиками, актуальними для сьогодення, так і методиками навчання фахових дисциплін, що є усталеними, традиційними, а також інноваційними, навіть, альтернативними.

У підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва найважливішими вважаються компетенції, що пов'язані з організацією та проведенням уроків музичного мистецтва в школі, з організацією музично-творчої діяльності школярів, навчання їх співу, колективним формам музикування, музичного сприймання тощо. В Китаї дуже актуальним є навчання гри на фортепіано, отже методична компетентність в цьому питанні є дуже важливою.

Методична компетентність в підготовці вчителів музики представлена в дослідженнях таких вчених, як-от: Л.Василенко (методична компетентність у викладанні вокалу), О.Мартиненко (в структурі професійної компетентності), Н.Цюлюпи (в процесі інструментальної підготовки).

Але у більшості досліджень методична компетентність або відповідні компетенції входять в більш складне фахове утворення, якому й приділено увагу науковців. Наприклад, у фахову компетентність, художню, комунікативну, професійну (М.Михаськова, Лю Цяньцзянь, Є. Проворова), зокрема, музично-виконавську компетентність (О.Горбенко), музично-виконавську культуру (Н.Згурська, А.Михалюк).

Наше дослідження присвячено методично-зорієнтованій самопідготовці вчителя музики. Якщо розглядати самопідготовку як сучасну актуальну проблему фахового становлення компетентнісного вчителя музики, то його методична підготовка також має бути орієнтована на самостійність.

Самостійність в підготовці вчителя музики, зокрема в контексті компетентнісного підходу представлена у дослідженні Цзян Хепіна. За визначенням вченого, професійна компетентність майбутнього вчителя музики пов'язується із його здатністю успішно виховувати школярів як просвічених музичних аматорів, яка досягається на основі єдності та взаємозв'язку умотивованості студентів, їхньої цілеспрямованої когнітивно-операційної та професійної особистісної підготовки, сформованих навичок самостійної навчальної діяльності за методичним, педагогічно-просвітницьким та виконавчим напрямками викладацької діяльності [1, с. 17].

Поділяючи точку зору Цзян Хепіна, зауважимо на тому, що в процесі підготовки бакалаврів музичного мистецтва методика навчання гри на фортепіано не передбачена робочими програмами, оскільки у навчальних планах відсутня така дисципліна. Виникає суперечність між актуальністю набуття методичної компетентності вчителя музики до викладання фортепіано школярам у разі такої потреби та відсутністю цілеспрямованої організації набуття такої компетентності у навчальному процесі. Отже, процес методичної підготовки до викладання фортепіано для бакалаврів стає абсолютно самостійним. Це вимагає спеціальних принципів та педагогічних умов, які сприяють самостійності студентів у виборі стратегій щодо набуття методичної компетентності у викладанні фортепіано.

Література

1. Цзян Хепін. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики у процесі самостійної навчальної діяльності [Текст] : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. Спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Цзян Хепін. – ДЗПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2012. – 20 с.

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Мамикіна А. І.

Університет Ушинського, Україна

Сучасна вища освіта має бути спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної і професійної підготовки фахівців та всебічний розвиток особистості. У зв'язку зі зміною орієнтирів освіти, змінюються і вимоги до майбутніх учителів, зокрема вчителів музичного мистецтва.

З вищенаведеного виникає необхідність активізувати у студентів потреби знаходитися в постійному діалозі з культурою та новими знаннями. На наш погляд, основним шляхом вирішення цього питання є формування умінь самостійного навчання – тобто оволодіння технологією самоосвіти. Загальновідоме ствердження К. Ушинського про те, що вчитель як спеціаліст існує до тих пір, поки сам учиться. А теперішні студенти – це майбутні вчителі, які незабаром стануть на самостійний педагогічний шлях з його труднощами і проблемами, і повинні будуть адаптуватися в нових умовах.

Таким чином, здатність до самоосвіти ми вважаємо ключовою компетентністю майбутніх учителів.

Значущість проблеми самоосвіти в навчанні визнавали представники класичної педагогіки (Ф. Дістерверг, Я. Коменський, К. Ушинський та ін.), теоретико-методологічні основи самоосвіти висвітлено в наукових дослідженнях сучасних вчених (А. Айзенберг, А. Громцева та ін.), мотивацію і готовність до самоосвітньої діяльності досліджувала психолого-педагогічна наука (О. Арет, Г. Сухобська та ін.), пошук засобів організації самоосвітньої діяльності учнів розглянуті в працях зарубіжних авторів (Дж. Брунер, І. Ломпшер та ін.).

У наукових джерелах самоосвіта розглядається як процес цілковито самостійного навчання людини і характеризується цілеспрямованою пізнавальною діяльністю, яка керується особистістю.

Слід зазначити, що самоосвіта є не лише важливою проблемою, а й критерієм професійного розвитку вчителя. Тобто у контексті педагогічної підготовки студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва, дуже важливо розглядати не самоосвіту взагалі, а професійну самоосвіту, що передбачає «включення» самопроцесів студентів, таких як самореалізація, самовиховання, самовдосконалення і спрямована на професійну вдосконалість. Успішність їх здійснення невідмінно залежить від власних індивідуально-психологічних особливостей і професійних умінь.

Ми розглядаємо професійну самоосвіту як багатогранний творчий процес фахового удосконалення власної особистості майбутніми вчителями музичного мистецтва, що залежить від (сформованих) інтерпретаційних умінь і спрямований на постійне підвищення педагогічної майстерності.

Вищевикладене обумовлює пошук шляхів формування універсального викладача музичного мистецтва, який повинен не тільки володіти комплексом теоретичних та практичних методів навчання, але й бути здатним до самовиховання та самовдосконалення.

Сучасний учитель музичного мистецтва в школі має бути зорієнтованим на публічно-освітні виступи перед школярами, що потребує використання нових різноманітних видів музично-виконавського та вербального спілкування з дітьми. Великого значення набуває також розширення репертуарних рамок за рахунок ескізної презентації великої кількості музичних творів

У зв'язку з цим зростає необхідність вдосконалення навчальних засобів пізнавальної діяльності. В контексті підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва таким засобом виступають уміння художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів, які спрямовані на самостійне оволодіння засобами пошукових аналітичних та виконавських дій.

З метою відстеження рівня розвитку умінь художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів на факультеті музичної та хореографічної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського запроваджено контроль результатів виконання програмних вимог навчальних модулів з дисципліни «Основний музичний інструмент», зокрема перевірка розвиненості умінь щодо самостійного опанування музичного твору з вербальною інтерпретацією.

Аналіз результатів модулю з самостійного опанування музичних творів дає можливість не тільки проаналізувати динаміку загально-музичного і виконавського розвитку студентів, але і коригувати необхідні засоби й форми, які спрямовані на ефективність інтерпретаційних умінь у процесі самостійної роботи. В подальшому навчанні у студентів формується індивідуальна модель роботи над опрацюванням музичного матеріалу, яка за умов розвиненої рефлексії, створює основу для постійного професійного самовдосконалення. Така самостійна робота спонукає студентів до самооцінки та самоаналізу власних можливостей та дозволяє побачити результат професійної діяльності, що є основною умовою ефективності професійної самоосвіти.

Отже, професійна самоосвіта в аспекті фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає не тільки закріплення професійних знань і засвоєння уже відомої інформації, а й одержання нових знань та практичних умінь, зокрема умінь художньо-педагогічної інтерпретації.

Література

1. Айзенберг А. Я. Самообразование : история, теория и современные проблемы / А. Я. Айзенберг. – М. : Высшая школа, 1986. – 126 с.
2. Невмержицька О. В. Самоосвіта вчителя як важлива форма методичної роботи в умовах становлення інформаційного суспільства / О. В. Невмержицька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2016. – Вип. 46. – С. 281-284. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2016_46_72.

3. Рогозіна М. Ю. Самоосвіта як фактор особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя / М. Ю. Рогозіна // Особистісні та ситуативні Детермінанти поведінки і діяльності людини. – Донецьк, 2007. – С. 175-184.

СТРУКТУРА ВОКАЛЬНО-ЕСТРАДНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мамикіна О. А., Ду Дзцілун

Університет Ушинського, Україна-Китай

У сучасному культурно-світовому просторі підвищується зацікавленість педагогічної спільноти до проблеми максимального розвитку потенційних можливостей кожного члена суспільства. Це пов'язано з потребою сьогодення в підготовці дітей, здатних до успішної творчої діяльності в умовах постійного збагачення інформаційного поля та стрімких змін у мистецькому бутті. У руслі цієї стратегії важливим визнається вияв обдарованих дітей та забезпечення умов для всебічного розвитку їх індивідуальних здібностей, виховання позитивних соціально-особистісних якостей.

Однією з найбільш актуальних проблем у цій галузі є виховання музично обдарованих дітей, що пов'язано з раннім проявом саме музичних здібностей, із можливістю досягнення яскравих художніх результатів в ранньому віці (феномен Моцарта, Робертіно Лоретті). У останні десятиріччя однією з найбільш поширених форм музично-навчальної діяльності є заняття дітей, починаючи з молодшого шкільного віку естрадним співом, інтерес до якого підтримується мас-медіа та шоу-бізнесом [2].

Задля успішного розвитку обдарованих дітей у процесі їх занять естрадним співом, важливо забезпечувати їх гармонічну й всебічну підготовку до вокально-естрадної діяльності.

У структурі вокально-естрадної обдарованості дитини виділяємо три блоки: блок мотиваційно-ціннісної спрямованості; блок музично-фонаційний, що охоплює комплекс спеціальних музично-вокальних здібностей, блок особистісно-виконавських, індивідуальних та соціально значущих психологічних властивостей.

До першого блоку відносимо коло музичних, виконавсько-вокальних інтересів дитини, які спонукають школяра до занять співочою діяльністю. Важливу роль у їх активізації відіграє природна схильність до музичних вражень і переживань, емоційна чутливість, потреба у творчій самореалізації, характер родинного, соціально-культурного оточення.

Науковці припускають наявність певного зв'язку між мотивацією занять музикою і типом емоційності дитини, її темпераментом, вразливістю, чутливістю, імпульсивністю. Ці обставини обумовлюють у таких учнів відчуття своїх перспективних можливостей, більш гостре, ніж у інших, відчуття відмінності між художньо-оригінальним і банальним, в них більш швидко розвивається почуття смаку, а також потреба у створенні власного іміджу, визнання в середовищі однолітків.

Важливим педагогічним завданням є забезпечення домінування мотивів художньо-ціннісного спрямування над мотивами самоствердження.

До другого блоку відносимо три групи властивостей, які уможливають успішну вокально-естрадну діяльність, а саме: спеціальні музичні, вокально-фонаційні та естрадно-виконавські здібності. Перша група здібностей проявляється в природному прояві музично-слухових здібностей – ладового, ритмового чуття, музичної пам'яті; здатності до інтонаційно-виразної емоційності; вокально-голосові здібності проявляються у привабливому тембрі, достатньому діапазоні голосу, його динамічних характеристиках; сценічно-виконавські здібності полягають у природній пластичності, візуально вираженому артистизмі сценічного поведіння; в екстравертності, легкості встановлення комунікативних контактів, здатності до емпатії та музичного, енергетично-сугестивного впливу на слухачів.

Як показують дослідження, у здібних дітей, завдяки підвищеній чутливості, здатності мимовільно запам'ятовувати свої враження й утримувати пам'яті музичних образи, більш швидко формуються умовно-рефлексивні зв'язки, виконавські навички. Все це пояснює, чому окремі музичні прояви в таких дітей відбуваються нібито мимовільно, а не завдяки навчанню, не потребуючи від них значних зусиль, а значне коло навичок і вмій формується в них значно швидше, чим у інших учнів.

Зауважимо, що це нерідко провокує вчителя до включення надто складних за художньо-образним змістом творів у навчальний репертуар, без врахування вікових особливостей їх мислення й сприйняття, що негативно пливає на музичний розвиток школяра, його систему художніх цінностей та подальший процес навчальної та естрадно-виконавської діяльності.

До третього блоку відносимо особистісні властивості музично здібних дітей. Дослідження особливостей психіки обдарованих дітей науковці дозволили встановити, що такі діти більш